

METHODOLOGICAL ASPECTS OF DETERMINING THE COST OF REINSURANCE COVERAGE IN THE IMPLEMENTATION OF ANDERRAYING

The article deals with theoretical and methodological approaches to determining the cost of reinsurance coverage in the implementation of underwriting in reinsurance. The scientific views on the calculation of the cost of reinsurance protection on proportional and disproportionate agreements are systematized. The necessity of developing an algorithm for determining the price of a reinsurance transaction with the consideration of the reinsurance method is substantiated. A variant model of factor influence on the determination of the cost of reinsurance coverage in the underwriting process under the contracts of disproportionate optional reinsurance (within the framework of the functioning of the cession), which includes two options for the development of events underwriting policy regarding the market and commercial factors, is developed.

Key words: cost, reinsurance cover, underwriting, optional reinsurance, quota contract, contract of damaged expense, assigner, cessionary.

УДК 336.71

Далгич К.В.

аспірант,

Університет банківської справи

ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Досліджено інституційний розвиток банківської системи України та надані пропозиції щодо його вдосконалення. Виділено етапи інституційного розвитку банківської системи України. Розглянуто інституційну структуру банківської системи України на поточному етапі розвитку. Досліджено проблему браку різноманітності банківських інститутів на банківському ринку України. Охарактеризовано формальні та неформальні інституції банківського сектору.

Ключові слова: банківські інститути, банківська система, розвиток, інституційна структура, інновації.

Постановка проблеми. Досвід провідних країн світу свідчить, що ефективний інституційний розвиток банківської системи країни неодмінно сприяє зростанню ринкової економіки та добробуту країни. Розбудова інституційної структури банківського сектору повинна бути спрямована на забезпечення довіри населення, підвищення конкурентоспроможності у світовому просторі та стимулювання піднесення й зростання економіки країни. Для з'ясування проблем інституційного розвитку банківської системи України, перш за все, необхідно дослідити етапи її становлення, а також виділити особливості інституційної структури банківської системи України на даний час задля вчасного корегування напрямку інституційного розвитку банківської системи України за наданими пропозиціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Етапи інституційного розвитку банківської системи України та проблеми в її становленні досліджували багато науковців, зокрема, В. Геєць, О. Дзюблюк, О. Затварська, Г. Карчева, В. Масленников, В. Міщенко, Л. Примостка, С. Козьменко, С. Леонов, Б. Пшик розглядали розви-

ток окремих інститутів банківської системи України, проблему універсалізації банківських інститутів. З. Руденко розглядав розвиток та структурні зміни Національного банку України, С. Зубкова та С. Мешкова – розвиток спеціалізованих банків, важливість неформальних інститутів в інституційній структурі банківської системи.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на численні дослідження розвитку банківської системи України, в той же час не знайшли належного висвітлення питання щодо етапів розвитку банківської системи України з позиції інституційного напрямку, базуючись на факти і інструментарій інституційної економіки з позиції виявлення національних особливостей (неформальних інституцій) і визначення формальних правил історії банківництва України.

Дослідження інституційної структури банківської системи України на поточному етапі розвитку є важливим і актуальним, оскільки кількість стабільних, ефективних, конкурентоздатних банків залишається

незначною й за останні роки тільки скорочується. Має місце брак різноманітних інститутів, необхідних для ефективної роботи фінансових ринків та розвитку економіки країни. Фінансові інновації, які набули розвитку в наукових установах, не можуть бути швидко й ефективно реалізовані саме через відсутність різноманітності інститутів, найважливіша функція яких полягає у зниженні ступеня невизначеності банківського ринку для прискорення й оптимізації вибору ресурсів, що стимулює процес створення фінансово-організаційних структур на макро- і мікрорівнях, головним завданням котрих є забезпечення соціально-економічного розвитку країни.

Метою статті є дослідження тенденцій, проблем та напрямів вдосконалення інституційного розвитку банківської системи України, що сприятиме підвищенню ефективності та стійкості національної банківської системи й економіки країни.

Задля досягнення поставленої мети були визначені такі цілі:

- виділити етапи інституційного розвитку банківської системи України;
- виокремити характерні риси інституційної структури банківського сектору України на останньому етапі розвитку, охарактеризувати їх переваги та недоліки;
- надати пропозиції щодо вдосконалення інституційного розвитку банківської системи України й підвищення економіки країни.

Виклад основного матеріалу. В Україні початок банківської діяльності було покладено в середині XVIII ст. і до проголошення незалежності України вона розвивалася разом зі становленням банківської системи Росії. Вважаємо за можливе виділення наступних етапів еволюції вітчизняної банківської системи:

- I. Етап становлення державних банківських установ (з моменту перших згадок до 1860 р.).
- II. Становлення трирівневої банківської системи (1860–1917 рр.).
- III. Етап монопольного розвитку банківської справи (1917–1990 рр.).
- IV. Етап становлення банківської системи незалежної України (1990–2007 рр.).
- V. Етап фінансової кризи (2008–2009 рр.).
- VI. Посткризовий період (2010–2013 рр.).
- VII. Етап дестабілізації та «очищення» банківської системи (2014 р. – по теперішній час).

Більш детально зупинимося на останньому етапі (з 2014 р. по теперішній час), який характеризується спадом темпів розвитку банківської системи на фоні несприятливого інституційного середовища: економіко-політичної нестабільності та воєнними діями на сході України. Так, відбулось численне скорочення кількості банків, значне ослаблення ліквідності та зниження рівня капіталізації банківської системи, значно підвищена збитковість, стрімке збільшення рівня проблемних активів та ризиків у діяльності банків, зменшення частки іноземних банків, суттєве скорочення

кількості клієнтів та споживачів банківських послуг, трансформація Національного банку України.

Щодо першого рівня інституційної структури банківської системи України слід зазначити, що на даному етапі в НБУ відбувається відповідна модернізація його структури, що було зумовлено трансформацією регуляторних функцій центрального банку, а також відокремленням не притаманних функцій центральному банку. Так, з метою підвищення інституційної спроможності та поступового переходу до режиму інфляційного таргетування, наприкінці 2014 р. у НБУ було створено Комітет з монетарної політики [1], який дає змогу НБУ вчасно здійснювати антикризові заходи, а також Громадську раду – постійно діючий колегіальний консультативно-дорадчий орган, утворений з метою налагодження ефективної взаємодії НБУ з громадськістю для забезпечення стабільності банківської системи, захисту прав та інтересів споживачів банківських послуг та надання Громадською радою пропозицій щодо вдосконалення законодавства України у цій сфері [2]. Такий орган НБУ виконує роль своєрідного омбудсмена, але вважаємо, що йому слід ще розвиватися для підвищення ефективності його діяльності.

Також слід відмітити інституційні зміни щодо територіальної структури НБУ: замість 25 територіальних управлінь, що функціонували в кожній області країни, нова функціонально-орієнтована організаційна структура складається з 4 макрорегіонів з центрами у Києві, Львові, Одесі та Дніпрі, що дозволяє скоротити витрати та оптимізувати затрати та чисельність персоналу.

Важливою компонентою інституційного розвитку банківської системи є створення в 2015 році Ради з фінансової стабільності з метою забезпечення своєчасного виявлення і мінімізації ризиків, що загрожують стабільності банківської та фінансової системи держави. До складу Ради входять керівники НБУ, Мінфіну, НКЦПФР, Нацкомфінпослуг і ФГВФО. Рішення Ради мають рекомендаційний характер.

Ключовими завданнями Ради є:

- обмін даними, виявлення та моніторинг системних ризиків;
- рекомендації для усунення / зменшення впливу системних ризиків;
- узгодження упереджувальних заходів та заходів швидкого реагування в умовах нестабільності / фінансової кризи;
- узгодження системи внутрішніх і зовнішніх комунікацій під час виникнення кризових ситуацій у фінансовому секторі [1].

Варто розглянути сучасний стан формальних інститутів (інституцій) банківської системи України, враховуючи важливість банківського регулювання у забезпеченні стабільності в розвитку економіки України, особливе місце в якому відводять НБУ. Представляється можливим визначити наступні характеристики сучасного вітчизняного банківського законодавства: багаторівневий характер правового регулювання банківської діяльності та наявність значної кількості під-

законних нормативних актів; відсутність єдиного кодифікованого акту з банківської діяльності (для прикладу Банківський кодекс); динамічність норм банківського права, постійне внесення змін і доповнень до нормативних актів; суперечність та складність багатьох нормативних актів, їх неузгодженість з актами, що стосуються ринкового господарювання.

Натомість Національним банком України вживаються певні заходи щодо адаптування до міжнародних стандартів. Одним із нововведень антикризового регулювання НБУ було визначення системно важливих банків, до яких сьогодні належать три державні банки: Ощадбанк, Укресімбанк та Приватбанк, на які припадає станом на 01.05.2018 р. 53,7% активів банківської системи України. Зауважимо, що визначення банків системно важливими не зумовлює обов'язкового прийняття рішення щодо участі держави в капіталі цих банків. Ще одним антикризовим заходом з метою зміцнення довіри населення до банківської системи було посилення вимог НБУ щодо підвищення прозорості діяльності банків та повного розкриття їх структури власності у рамках Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 р. та реформування банківської системи України [3].

Що стосується інституційного розвитку другого рівня банківської системи, то зауважимо, що він здійснюється в напрямку формування моделі універсалізації банківських установ, що має як недоліки, так і певні переваги (гарантія стабільності банку незалежно від масштабу, місця розташування, множинності зв'язків). Недоліки обумовлені зростанням ризикованості банківських операцій: наприклад, вкладення в інвестиційні проекти здійснюються в безпосередньому зв'язку з основною банківською діяльністю, що, у свою чергу, містить у собі ризики зниження ліквідності банківських вкладень – проблему, яка сьогодні набуває особливого значення. У зв'язку з цим виникає питання щодо важливості функціонування спеціалізованих банків в інституційній структурі банківського сектора України. Цікавим є дослідження групи економістів Лондонської бізнес-школи Інститута технологій Нью-Джерсі та бізнес школи Штерна при Нью-Йоркському університеті щодо переваг універсалізації, диверсифікації та спеціалізації. Дослідження проводилось за даними 105 італійських банків, в результаті якого було виявлено, що універсалізація в більшості випадків не сприяла безпеці чи дохідності банків [4, с. 44]. Отже головна ідея цього дослідження полягала в тому, що географічна диверсифікація й диверсифікація за галузевим принципом, а також спеціалізація можуть стати важливою умовою інституційного розвитку більшості середніх банківських інститутів. Так, в Німеччині, Італії, США, Франції, Великобританії, Польщі та інших країнах світу успішно функціонують спеціалізовані банківські інститути, що позитивно впливають на стабільність банківського сектору в цілому, через зменшення ризиків універсалізації, та на розвиток економіки. Вважаємо, що створення спеціалізованих бан-

ківських інститутів є важливим вкладом у підвищенні їх інституційної ролі у розвитку банківської системи та економіки України.

Так, спеціалізованим може вважатися банк, що концентрує діяльність за окремими банківськими операціями чи сегментами ринку, при цьому рівень концентрації ресурсів повинен перевищувати 50% його сукупних активів. Можна виділити такі напрями банківської спеціалізації:

1. Функціональна: інвестиційні, ощадні, іпотечні, кредитно-депозитні, розрахункові клірингові банки, з довірчого управління.
2. Галузева: будівельні, зовнішньоторгові, банки соціального розвитку, промислові банки.
3. Клієнтська: банки, обслуговуючі корпоративний, малий і середній бізнес, фізичних осіб.
4. Територіальна: місцеві, регіональні, міжнародні кредитні організації.

Спеціалізовані банківські інститути мають пройти тривалий шлях у своєму формуванні в якості стійких суб'єктів ринку, що не тільки складно само по собі, але й вимагає додаткового часу для подолання сформованого скептичного відношення до нових типів комерційних банків (зміна неформальних інституцій). Також нерозвиненість правової інфраструктури, недосконалість правових засад застосування ряду банківських та фінансових технологій, відсутність диференціації підходів НБУ до банківського нагляду значною мірою стримують інституційний розвиток банківської системи України.

На даному етапі інституційного розвитку банківської системи України спостерігається диспропорція в регіональному розрізі, а отже і економіки країни в цілому. Так, станом на 01.04.2018 р. більшість банків, що подають звітність до Національного банку України, було зареєстровано у м. Києві – 61 банк (74%), серед інших регіонів лідерами залишаються Дніпропетровська область (5 банків), Львівська область (5 банків), а також Одеська область (3 банки) [1]. Незважаючи на активний розвиток дистанційного обслуговування, важливим залишається традиційний канал надання банківських послуг і забезпеченість економіки та населення банківськими установами, тобто кількість банківських відділень на 1 тис. осіб, який багато в чому характеризує доступність банківських послуг.

Так, станом на 01.04.2018 р. в середньому по Україні на 1 тис. населення припадало 0,22 банківських структурних підрозділів в порівнянні з 0,24 та 0,27 банківських структурних підрозділів станом на 01.01.2016 р. та на 01.01.2017 р. відповідно (рис. 1). Абсолютно по всім регіонам відбулось зниження показника забезпеченості банківськими установами, зокрема через ліквідацію значної кількості банківських інститутів протягом 2015–2016 рр.

Таким чином, в даний час забезпеченість економіки банківськими установами в більшості регіонів залишається низькою. Протягом 2016–2018 рр. найнижчі показники спостерігаються у Донецькій та Луганській

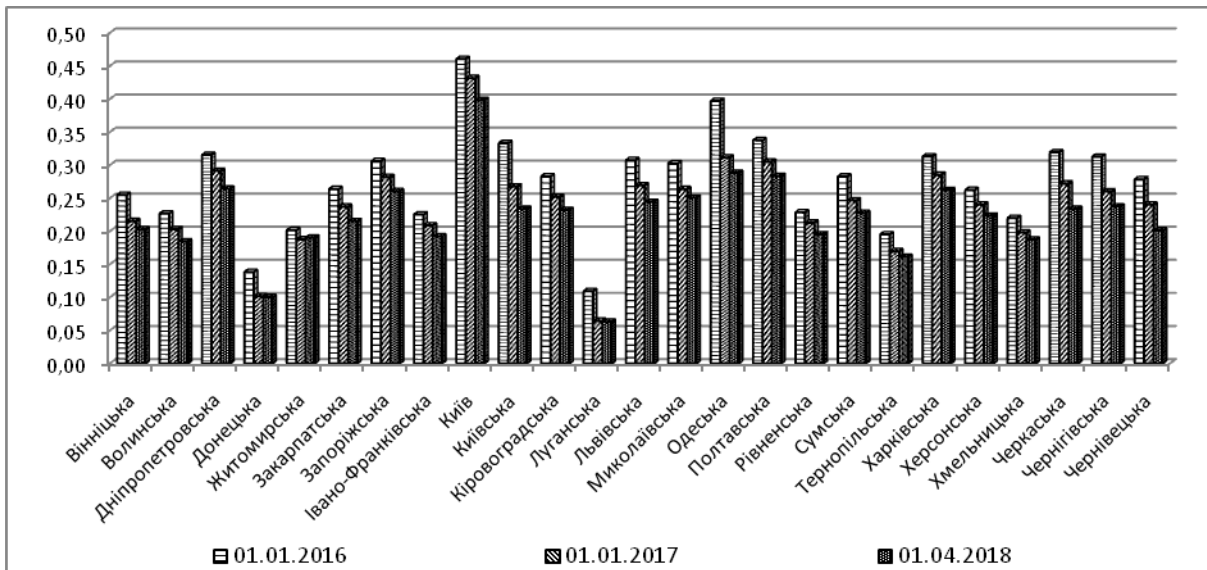

Рис. 1. Територіальна насиченість областей України банківськими підрозділами

Джерело: складено автором за даними [1; 5]

областях, що пояснюється масовим закриттям банківських підрозділів в період військових дій на територіях, які не контролюються українськими органами влади. Також вкрай низькою інституційна насиченість ринку банківськими послугами простежується в Житомирській, Тернопільській, Рівненській, Хмельницькій та Івано-Франківській областях, що потребують першочергового розвитку банківництва. Адекватність даного показника може забезпечуватися як за рахунок великого числа самостійних банків (регіональних чи місцевих), так і за рахунок розширення філіальної мережі великих банків. При цьому необхідно зазначити, що великі банки, як правило, не прагнуть в ті регіони, які традиційно вважаються депресивними. В результаті столичні банки відкривають філії та відділення в тих регіонах, де вже є достатня кількість банківських структурних одиниць, а не в областях, в яких відзначається дефіцит банківських інститутів. Єдиними, хто може дозволити собі вести бізнес в середовищі на стільки підвищеного ризику, є державні банки, зокрема Ощадбанк, який, з одного боку, виконує соціальні функції, а з іншого – має настільки масштабні ресурси, що здатний працювати на перспективу багатьох років. Але у невеликих регіональних банків може бути така важлива перевага, як добре знання особливостей регіональних ринків, на яких вони працюють. Вони здатні досить чутливо реагувати на потреби ринку, а більшість великих банків дотримуються єдиної кредитно-фінансової політики по всій Україні. Отже, невеликі регіональні банки можуть бути більш конкурентоспроможними, ніж великі всеукраїнські, при наданні окремих видів послуг, оскільки вони спеціалізуються на них і мають можливість обслуговування клієнтів на найвищому рівні. У зв'язку з цим необхідно розробити нові методологічні та практичні підходи до визначення місця і ролі спеціалізованих банків за територіальним

направленням в сучасній українській економіці. Так, в Японії розвинутими є міські, регіональні банки та регіональні банки другого рівня. Центром кредитно-банківської системи виступають міські банки. Регіональні банки є комерційними, однак поступаються їм за обсягом капіталу й операцій. В основному вони розташовані в малих і середніх містах. Регіональні банки другого рівня, як правило, мають невеликі капітали.

В США місцеві банки відіграють велику роль у розвитку економіки, просуваючи банківські продукти по всій території. На рахунок місцевих банків США майже третина невеликих комерційних та промислових кредитів, а також 40% дрібних позик в сфері нерухомості. Велику роль місцеві банки також відіграють в кредитуванні фермерів. Перевага таких банківських інститутів полягає в кредитуванні позичальників, які не мають сформованої кредитної історії, і тому не відповідають формальним критеріям скринінгової оцінки і вимогам моделей оцінки кредитного ризику, що використовують великі банки. Наступною перевагою може бути спосіб взаємодії з клієнтами через персональне обслуговування. Серед недоліків місцевих банків слід виділити: низький рівень власного капіталу, що стримує їх розвиток; відсутність доступу до міжнародного ринку капіталу; часто недиверсифікований кредитний портфель; низький платоспроможний попит на кредитні продукти зі сторони місцевих компаній та приватних осіб.

Наступною проблемою розвитку банківського сектору України є відсутність в інституційній структурі кооперативних банків, які у подальшому стануть фінансовою основою становлення та зростання малого і середнього бізнесу. Так, в Італії кооперативні банки представлені ощадними касами, що займаються акумуляцією дрібних заощаджень та відіграють важливу роль у фінансуванні сільського господарства. У Фран-

ції ще з 1920 року діє Асоціація кооперативних банків Credit Agricole, також існують і кредитні кооперативи, які об'єднують дрібних промисловців та торговців та називаються народними (популярними) банками. Всі кооперативні банки Франції вагомо підтримують розвиток економіки країни, підтримуючи невеликих економічних суб'єктів. У Польщі кооперативні банки залишаються досить важливими для польських хліборобів, хоч і не відіграють важливої ролі в національній банківській системі. У США діють позиково-ощадні асоціації, що надають своїм членам позики на купівлю та будівництво житла, а також кредити фермерам, відтворюючи важливу роль в економіці сільського господарства США. Система фермерського кредиту в США є другою за величиною групою кредиторів сільського господарства та найбільшим кредитором під нерухомість, є приватною власністю банків та асоціацій, які володіють нею на кооперативній основі і не мають права брати депозити. Основне призначення цієї корпорації – продавати цінні папери інвесторам і розміщувати мобілізовані кошти серед фермерів. У Японії діють кредитні асоціації, кредитні кооперативи, трудові кредитні кооперативи. Розгалужену мережу являють собою кредитно-фінансові установи для сільського і лісового господарств. Хоча обсяги наданих через цю мережу позичок невеликі, вона є важливою ланкою для надання операційно-касових послуг населенню. Очевидно, що в розвинутих країнах всього світу кооперативні банки активно функціонують та доповнюють інституційну структуру банківського сектора.

Зауважимо, що відповідно до статті 8 Закону України «Про банки і банківську діяльність» в Україні передбачено створення кооперативних банків за принципом територіальності, які поділяються на місцеві та центральні кооперативні банки. Мінімальна кількість учасників місцевого (у межах області) кооперативного банку має бути не менше 50 осіб. Втім, до цього часу жодного кооперативного банку в Україні не створено, зокрема через відсутність нормативної бази щодо регулювання їхньої діяльності та високі вимоги до капіталу та мінімальної кількості учасників.

Слід зазначити, що в інституційній структурі банківської системи України банки розвитку дотепер так і не розпочали функціонувати повною мірою, незважаючи на тривалі спроби створення законодавчих та операційних умов діяльності. У дослідженнях застерігається, що створений Український банк реконструкції і розвитку не можна вважати інститутом розвитку, він не здійснює довгострокового інвестиційного кредитування і його вплив на економіку є мізерним [6]. Банки розвитку займають важливу нішу в інституційних структурах банківського сектора економік провідних країн світу. Так, Європейський Банк Реконструкції та Розвитку з часу заснування в 1991 році вклав інвестиції більше 110 млрд. євро в 4 500 проекти [7]. Практика їх діяльності орієнтується на вирішення стратегічних завдань підтримки національних економік, зокрема в кредитно-інвестиційному та експортному спрямуванні. Тому вважаємо, що банк

розвитку може стати ключовою банківською установою в Україні – трансформатором фінансових ресурсів у реальний сектор економіки через цілеспрямоване кредитування пріоритетних інвестиційних проектів. У сучасних нестабільних умовах банк розвитку може відіграти роль фінансового провідника процесів економічного відновлення й зростання.

З іншої боку, світовий досвід свідчить, що в сучасних умовах стійкий довгостроковий інституційний розвиток банківських систем залежить більшою мірою не від ресурсних можливостей, які, зрештою, є обмеженими, а від інноваційної активності. З метою підвищення результатів діяльності вітчизняні банківські установи активізують впровадження сучасних інноваційних банківських продуктів і послуг. Банківська система зацікавлена в розвитку безготівкових розрахунків. Достатньо високі темпи розвитку останнім часом спостерігаються в банківському бізнесі на основі карток. Починаючи з 2008 р., активізується інноваційна активність банківської системи у вигляді створення комерційними банками власних платіжних систем. Формування роздрібного сегмента банківського бізнесу, а також фактор зростаючої конкуренції, економії часу та нові засоби комунікації означили появу нової технології – дистанційного банківського обслуговування (ДБО). Віддалене керування рахунком здійснюється (у порядку популярності) через інтернет-банкінг, телебанкінг, е-банкінг, мобільний банкінг. Таким чином, для ДБО характерними властивостями є: доступність, множина каналів доступу, інтерактивність, проведення операцій у режимі реального часу, мінімізація ручної обробки операцій. На сьогодні у вітчизняному банківському бізнесі інтернет-банкінг – найбільш цікавий напрям фінансових інтернет-рішень завдяки широкому спектру банківських послуг і значного потенціалу.

Слід зазначити, що в провідних країнах світу спостерігається формування нової групи банківських інститутів – інтернет-банків. Незважаючи на значні перспективи, сьогодні цей ринок досить обмежений: багато послуг вимагають особистого контакту з клієнтом і детальної перевірки його кредитоспроможності. Тому на сьогодні оптимальним є мати у складі банківської метакорпорації як інтернет-банки, так і традиційні банки з філійною мережею, але з більш активним наданням онлайн-послуг. Але можливо в найближчому майбутньому інтернет-банки займуть свою нішу на ринку банківських послуг без створення їх філій, адже тенденція така, що клієнти віддаляються від банків, вони з комфортом вирішують свої фінансові питання на спеціалізованих соціальних платформах чи при використанні апаратних рішень. Всі платежі та операції виконуються за допомогою сторонніх технологічних платформ, які значно оперативніші та зручніші при оплатах, грошових переводах, оплатах товарів та інше. Прикладами таких інститутів можуть стати ApplePay / Passbook, GoogleWallet, SamsungPay, FacebookPayments, Amazon або «необанк» (нові, модернізовані банки без фізичних відділень, що використовують мобільні додатки та сайти для надання фінансових

послуг), що зможуть забезпечити самим банкам мінімізацію витрат, через що підвищиться швидкість обслуговування, з'являться дешеві тарифи, персональний підхід, а для клієнтів – економія та зручність, так як вартість послуг знижується. Багато експертів вважають, що майбутнє банківської системи саме за необанками. Відносно дистанційних банківських послуг необхідно зазначити, що в умовах пропозиції банків безлічі фінансових послуг, різноманітних і часто аж ніяк не простих, клієнтам в окремих випадках необхідно особисте спілкування, що дозволяє прийняти правильне рішення. Досвід розвинутих країн доводить, що широка мережа відділень банків може існувати паралельно з дистанційним банківським обслуговуванням [8; 9].

Вважаємо за необхідне розглянути також неформальні інститути (інституції), важливість яких при аналізі функціонування подібних, здавалося б, сильно формалізованих систем часто недооцінюється. До них ми відносимо перш за все інститут довіри. Він є визначальним у розвитку банківського сектора держави, від чого залежить успіх функціонування банківських інститутів, а також рівень економічних знань громадян, і як наслідок прояв зацікавленості в їх примноженні. На даному етапі інституційного розвитку банківської системи України інститут довіри не є міцним, адже населення регулярно зіштовхується з негативними наслідками взаємодії з банківськими інститутами (їх раптове банкрутство, обман, високі процентні ставки по кредитах), та вимагає свого покращення, адже населення накопичені гроші недостатньо вкладає в банківські інститути, що стримує розвиток банківської системи. Важливими неформальними інститутами, які є запорукою відновлення довіри до банківської системи України, є: дотримання етики ведення бізнесу, корпоративної культури, культури споживання банківських послуг, бути соціально відповідальним. Вважаємо, що варто удосконалити механізм соціальної відповідальності суб'єктів, винних у банкрутстві банків.

Отже, нинішній етап інституційного розвитку банківської системи України характеризується полівекторними загрозами, що вимагають розроблення та імplementування певних інституційних змін для подальшого ефективного розвитку банківського сектора, але з методологічного інструментарію самоорганізаційних

концепцій слід запозичити в якості обмеження правило заборони, яке свідчить: безглуздо витрачати енергію і час на трансформування (радикальне перетворення) складних систем, тим більше соціально-економічних. Треба просто знати, як вони функціонують, і з мінімальними зусиллями впливати на те, що для них найбільш характерно.

Висновки і пропозиції. Таким чином, аналіз інституційного розвитку банківської системи України показав, що національна банківська система пройшла певні етапи розвитку, перетворившись зі стихійно утвореної маси банків на впорядковану та регульовану інституційну структуру банківської системи. На кожному етапі розвитку банківської системи України відбувалися досить серйозні інституційні зміни в структурі банківського сектора, які у підсумку дозволили створити систему банківських інститутів, що сконцентрувало більшу частину активів і зобов'язань. В результаті проведеного аналізу інституційної структури банківської системи України визначено, що вона потребує вдосконалення у своєму розвитку задля підвищення її ефективності й стабільності, що в свою чергу сприятиме економічному відновленню й подальшому зростанню. Так, банківський сектор України у функціонально-структурному плані значно недосконалий – він об'єднує якісно однакові недиференційовані банківські інститути та не включає в інституційну систему інші важливі інститути, що успішно функціонують в провідних країнах світу (регіональні, місцеві та корпоративні банківські інститути). Вважаємо, що вдосконалення інституційного розвитку банківської системи має передбачати трансформацію системи регулювання і нагляду за банківськими установами відповідно до європейських стандартів. Впровадження банківськими інститутами новітніх банківських послуг також буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності й ефективності банківської системи. Важливого значення на сьогодні набуває інститут довіри, який потребує покращення. В свою чергу інститути, що спонукають до успішного виконання банківською системою поставлених завдань та контролюють цей процес, повинні забезпечувати ефективно, справедливо, прозоре, узгоджене законодавство як на рівні Національного банку України, так і на рівні держави.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Національний банк України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.
2. З.М. Руденко. Структурні зміни національного банку України та банківської системи під час кризи 2014–2015 років // Львівський інститут банківської справи УБС НБУ. Науковий вісник НЛТУ України. – 2015. – Вип. 25.7 – С. 205–210.
3. Постанова Правління Національного банку України № 328 від 21.05.2015 р. «Положення про порядок подання відомостей про структуру власності банку». [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.bank.gov.ua>.
4. С.В. Зубкова, Е.И. Мешкова. Какие банки нужны российской экономике? // Банковское дело. – 2014. – № 11. – С. 41–47.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Пшик Б.І. Актуальні проблеми розвитку банківської інвестиційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Б.І. Пшик, О.О. Печенко // Збірник наукових праць Університету банківської справи Університету НБУ. – 2014. – № 1(16). – Режим доступу: http://fkd.khivs.edu.ua/archive_2%2817%292014_ukr.html.

7. Офіційний сайт Європейського Банку Реконструкції та Розвитку [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ebrd.com/home>.

8. «Что такое необанки и почему за ними будущее?» // Банковский менеджмент. – 2016. – № 2 – С. 32–40.

9. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України / (Г.Т. Карчева, Т.С. Смовженко, В.І. Міщенко та ін.); за заг. ред. д-ра екон. наук Г.Т. Карчевої. – Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 276 с.

ПРОБЛЕМЫ, ТЕНДЕНЦИИ И НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Исследовано институциональное развитие банковской системы Украины и представлены предложения по его совершенствованию. Выделены этапы институционального развития банковской системы Украины. Рассмотрено институциональную структуру банковской системы Украины на текущем этапе развития. Исследована проблема нехватки разнообразия банковских институтов на банковском рынке Украины. Охарактеризованы формальные и неформальные институты банковского сектора.

Ключевые слова: банковские институты, банковская система, развитие, институциональная структура, инновации.

PROBLEMS, TRENDS AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

The study investigated the institutional development of the banking system of Ukraine and presented proposals for its improvement. It was identified the stages of institutional development of the banking system of Ukraine. The institutional structure of the banking system of Ukraine at the current stage of its development was considered. It was researched the problem of the lack of diversity of banking institutions in the banking market of Ukraine. Formal and informal institutions of the banking sector were characterized.

Key words: banking institutions, banking system, development, institutional structure, innovations.

УДК 336.71

Сегеда Л.М.

аспірант, викладач кафедри банківської справи,
Тернопільський національний економічний університет

ТРАНСМІСІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ОСНОВА ВПЛИВУ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ НА ПЕРЕБІГ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Стаття присвячена дослідженню сутності трансмісійного механізму грошово-кредитної політики з погляду класичних і неокласичних економічних теорій. В статті здійснено аналіз традиційних і нетрадиційних каналів трансмісійного механізму грошово-кредитної політики. Запропоновано комплексний підхід до побудови структури трансмісійного механізму грошово-кредитної політики враховуючи канали і ефекти трансмісії з огляду на цілі центральних банків і їх монетарних режимів.

Ключові слова: трансмісійний механізм, центральний банк, грошово-кредитна політика, канали монетарної трансмісії, ефекти монетарної трансмісії.

Постановка проблеми. Центральний банк, реалізуючи завдання та цілі грошово-кредитної політики за допомогою усіх доступних інструментів, зумовлює

досягнення передбачуваних та необхідних соціально-економічних показників. Ефективність інструментів грошово-кредитної політики у більшій мірі залежний